

Kitekint? - Brandt bukása

2009 augusztus 10. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása

Még nincs értékelve

Mérték

A kiváló brit drámaíró legújabb m?vét hatalmas sikerrel játsszák Londonban a 2003. szeptemberi bemutató óta, ami azért is különös, mert a brit közvéleményt a német történelemb?l eddig csak a nemzetiszocialista múlt érdekelte.

Frayn - aki Heisenberg és Bohr 1941-es híres találkozásáról is kit?n? drámát írt - valóban drámai történelmi eseményt dolgoz fel: Willy Brandt német szövetségi kancellár politikai bukásának történetét. Brandt - aki az 1930-as években szocialista pártmunkásként szervezte az ellenállást a nemzetiszocializmus ellen, majd Norvégiába menekült, és onnan folytatta az ellenállást, az 1950-es években Nyugat-Berlin legendás polgármestereként ellenállt a várost beolvasztani próbáló szovjet kísérleteknek - az újkori német történelem egyik legsikeresebb politikusa volt, aki rendkívül rövid id? alatt fordulatot ért el a hidegháború menetében. 1966-ban alakult meg a Német Szövetségi Köztársaság els? nagykoalíciója, amelyben a kereszténydemokraták és a bajor keresztényszocialisták mellett már nem a hagyományos koalíciós partner, a szabad demokraták vettek részt a kormányban, hanem a szociáldemokraták. Majd 1969-ben Brandt vezetésével a szociáldemokraták megnyerték a választást, és a szabad demokratákkal együtt alakítottak kormányt. Ez példátlan esemény Németországban az 1930-as évek eleje óta, mert a német társadalom összetétele nem kedvezett a baloldalnak. A Német Szövetségi Köztársaságba 8 millió német menekült érkezett az 1945 el?tti határok újrarajzolása után - amikor Németország keleten elveszítette területének egynegyedét -, majd további 3 millió német menekült jött a többi közép- és kelet-európai országból, végül a keleti tartományokból is átjött 3 millió német a nyugati megszállási övezetbe, amíg jöhetett. ?k nem voltak baloldali szavazók, s?t. Majdnem lehetetlennek t?nt az egyébként is óvatosan konzervatív német szavazókat egy baloldali program mellé állítani, amely ráadásul a kelet-nyugati megbékélést, tehát Kelet-Németország és a keleti határok elismerését hirdette. 1966-ban azonban már benn vannak a kormányban a szociáldemokraták, 1969-t?l ?k kormányoznak a szabad demokratákkal, és 1972-ben példátlan nagy parlamenti többséggel újraválasztják ?ket. Hogyan volt ez lehetséges?

1959-ben a szociáldemokraták levetik marxista múltjukat, újjászervezik a pártot, és tíz év múlva gy?znek. Három er?s egyéniség áll a siker mögött: a régi kommunista Herbert Wehner, a népszer? Willy Brandt és a szakember Helmut Schmidt. Az 1968-es diáklázadások nemzedékének új gondolkodása is kellett a sikerhez, a német közvélemény egyre nagyobb része érezte szükségesnek a megbékélést. Brandt leny?göz? egyénisége lehetett azonban talán a siker dönt? oka. Ezzel léket kapott a hidegháború, és elindulhatott az a csendes erjedés, ami végül a szovjet birodalom bukásához vezetett. A történelem kétszer búcsúztat: el?ször még csak kicsiben és id?legesen: ez történt az 1970-es évek elején, majd nagyban és véglegesen: ez történt a birodalommal 1989 után. Az els? nélkül nincs második, ezért Brandt életm?ve a mi szabadságunkban is kulcsszerepet játszott. Az 1972-es hatalmas gy?zelem után két évvel azonban Willy Brandt lemond, utódja a "hármak" szakembere: Helmut Schmidt. Miért bukott meg Brandt, ha gy?zött?

A felszínen az ok egyszer?. 1969-t?l közeli munkatársa, majd titkára egy kelet-német kém, akinek leleplezése - és az általa kiszivárogtatott n?ügyek visszhangja - a kancellár lemondásához vezetett. Frayn drámájában azonban feltárulnak a valódi okok, amelyek mögött felsejlik a német és a nemzetközi politika szövete. Guillaume, a Stasi kémje példátlanul elnéz? eljárás után kerülhetett Brandt közelébe, aki többször nyomatékosan kérte eltávolítását - egyszer?en nem állhatta a képét -, de az egyre feljebb került. Wehner, a nagy öreg minden jel szerint tudott arról, hogy Brandt közelében Stasi-kém van, de nem zavarta, s?t. A szovjet KGB vezet?je, Andropov még figyelmeztetést is küld Brandtnak, hogy vigyázzon Wehnerrel, aki túl szoros kapcsolatokat ápolt Honeckerrel és a kelet-német titkosszolgálat vezet?ivel. Végül Wehner és a kelet-német vezetés összjátékával buktatták meg a kancellárt, mert adott pillanatban kipattintották a kémügyet, valamint a pikáns n?ügyeket.

A Stasi legalább egy esetben megvesztegetéssel segített a balközép kormánytöbbség fenntartásában, nem kizárt, hogy az 1966-os jó, majd az 1969-es és 1972-es gy?ztes választási eredményben is benne volt a kezük. Miért segítettek Wehnernek a kancellár megbuktatásában? Talán úgy látták, hogy Brandt a fejük felett megegyezik a szovjetekkel, és nekik végük. De az sem kizárt, hogy a másik nagyhatalom, az USA érdekei is keresztezték a német-német megbékélés, valamint a német-szovjet kiegyezés politikáját. Brandt ellenállhatatlan és népszer? egyénisége azt a félelmet ébreszthette az USA vezet?iben, hogy Németországot - újraegyesítve - átviszi a semlegesek táborába, ami a NATO szempontjából hatalmas veszteség lett volna. A német közeledés egy ponton túl ellentétes lehetett a kelet-német vezetés és az USA érdekeivel. Elgondolkodtató, hogy három hónappal Brandt bukása után Nixon amerikai elnök is kénytelen lemondani, az ismert Watergate-ügy miatt. Lehet, hogy ez volt a Brandt megbuktatására adott szovjet válasz, vagy megfordítva? Brandt szerint a politika nehézsége abban áll, hogy kibékíthetetlen érdekeket kell összeegyeztetni. Elérkezik egy pont, ami után ez már nem lehetséges.

(Michael Frayn: Democracy, Methuen, London, 2003)

Matolcsy György, hetivalasz.hu

Ajánló